

Kehityspoliittisia huomioita hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

- Kestämätön kehitys ja demokratiavaje maailmalle lisäävät epävakautta ja vaikuttavat haitallisesti myös suomalaisten turvaan ja tulevaisuuteen. Kehitysyhteistyörahoitus ja laaja-alainen kehityspoliitiikka ovat keinoja vahvistaa globaalia kestävä kehitystä. Ne tulisi nähdä pitkäjänteisinä investointeina rauhaan, hyvinvointiin ja kriisien ehkäisyyn.
- Hallituksen esittämät mittavat leikkaukset murentavat näitä pyrkimyksiä ja vievät Suomea kauemmas verrokkimaistamme aikana, jolloin globaali kestävä kehitys tarvitsisi edelläkävijöitä ja entistä vahvempaa kansainvälistä rintamaa samanaikaisten kriisien ratkaisemiseksi.
- Hallitusohjelma painottaa kaikkien maiden sitoutumista kansainväliseen sääntöperustaiseen järjestelmään. Tämän järjestelmän jäsenenä Suomi on sitoutunut YK:ssa, EU:ssa, OECD:ssä myös kehitysrahoitustasoon, jota talousarvioesitys ei vastaa. Sitovia kehitysrahoitusta koskevia velvoitteita on tulossa lähivuosina myös Pariisin ilmastopimuksen (kv. ilmasto- ja kehitysrahoitus) ja Kunmingin-Montrealin –luontosopimuksen kautta, jotka katetaan kehitysyhteistyövaroin.
- Leikkaukset näkyvät maailmalle. Ne heikentävät Suomen kansainvälistä roolia ja myös vientimahdollisuuksiamme kehittyvissä maissa. Kehitysyhteistyön määräraholeikkaukset tulevat varjostamaan väistämättä Suomen YK:n turvallisuusneuvostokampanjaa.
- Suomi on kansainvälisesti sitoutunut vähiten kehittyvien maiden osalta 0,2 % bktl-osuuteen osana sääntöperustaista monenkeskistä järjestelmää. Se tulisi näkyä myös Kehityspoliitiikan kohdentumisessa ja budjettiesityksessä.
- Rahoituksen kohdentuminen sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ei myöskään näy budjettiesityksessä, vaikka hallitusohjelman mukaan ”Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia läpileikkaavasti ulkopoliitikassaan”. Toisin kuin edellisellä hallituskaudella, tältä läpileikkaavuudelta puuttuu nyt konkreettinen tavoite ja mittari. (nk. EU:n 85 %:n tasa-arvotavoite)
- Talousarvio esittää *varsinaisen kehitysyhteistyön* osuudeksi 628 586 000 euroa, mikä merkitsee huomattavaa laskua aiempaan osuuteen (vrt. talousarvio 2023: 713 012 000 ja vuoden 2022 tilinpäätös: 774 505 000). Suomen kehitysavun historiassa varsinainen kehitysyhteistyö eli kehitysyhteistyön ydinalue jäi ensimmäistä kertaa muuta kehitysyhteistyötä pienemmäksi vuonna 2022. Varsinainen kehitysyhteistyö on ollut kehityspoliitiikan kivijalka. Sen suunnittelu, kanavointi, seuranta, tuloraportointi ja riippumaton evaluointi ovat olleet Suomessa vahvalla perustalla. Myös hallitusohjelma painottaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja tehokkuutta.
- *Monenkeskinen yhteistyö*: Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 203 979 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2024 jälkeisille vuosille yhteensä 235 558 000 euroa. Vrt. edellinen esitys 2023: 219 211 000. Tuntuvasta vähennyksestä huolimatta pitkäjänteinen tuen monenkeskisille pääkumppaneille (Maailmanpankkiryhmä, UNFPA, Unicef, UNWomen) on positiivista.

- *Pariisin ilmastopöytäkirjaan perustuvan kansainvälisen ilmastorahoituksen osalta budjettiesitys on puutteellinen. Se ei vastaa Pariisin sopimuksen Artikla 9.5: ssä asetettua velvoitetta raportoida ilmastorahoituksen mobilisointia koskevasta suunnitelmasta. Esitys ei kerro, pysyykö rahoitus vähintään 200 miljoonan euroa vuositasolla, joka asetettiin tavoitteeksi Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta koskevassa strategiassa (2022).*
- Talousarvioesityksestä ei käy myöskään ilmi täyttääkö Suomi osaltaan YK:n luontosopimuksen Kunming-Montreal -tavoitteiden mukaisen tuen kehitykselle sopimuksen toimeenpanoon.
- *Maa- ja aluekohtainen yhteistyö:* Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 138 639 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2024 jälkeisille vuosille yhteensä 97 727 000 euroa. Vrt. edellinen esitys 2023: 190 170 000. Merkittävin vähennys kohdentuu Suomen maaohjelmiin ilman vaikuttavuuden arviointia Suomen kansainvälisille tavoitteille, toimijoille ja kauppasuhteille. On huomattava, että maaohjelmissä on kyse kahdenvälisestä yhteistyöstä laajemmasta tulosperustaisesta ja strategisesta kokonaisuudesta.
- *Humanitaarinen apu:* Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 83 000 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2024 jälkeisille vuosille yhteensä 24 000 000 euroa. Vrt. 2023 esitys: 92 000 000. Vähennys on ennen näkemättömän suuren humanitaarisen tarpeen valossa epäohdonmukainen.
- *Kansalaisjärjestöyhteistyö:* Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 87 950 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2024 jälkeisille vuosille yhteensä 31 200 000 euroa. Vrt. 2023 esitys: 87 950 000 ainut alue, joihin ei kohdistu leikkauksia, mikä on erittäin tervetullutta.
- Se, että leikkaukset toteutetaan siirtymäajalla painottuen hallituskauden loppupuolelle, on parempi vaihtoehto kuin etupainotteisuus ja äkkinäisyys. Ulkoministeriön osalta leikkauksia on kuitenkin jo ennakoitu vähentämällä asiantuntijahenkilöstöä ministeriössä ennen leikkausten voimaantuloa. Samaa kehitysyhteistyön volyymiä ja tehtäviä hoidetaan siirtymäkaudella riittämättömällä henkilöstöresursseilla. Tämä heikentää kehitysyhteistyön laatua, tuloksellisuutta ja tehokkuutta sekä riskienhallintaa.